

Kvalitetsarbete samt vissa resultat i den kommunala grundskolan 2017

Uppdrag och förutsättningar

Enligt skollagen ska varje huvudman systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Staden har beslutat att detta krav på ett dokumenterat kvalitetsarbete ska redovisas i form av en bilaga till verksamhetsberättelsen.

I denna bilaga presenteras en kortfattad resultatanalys för stadens egna grundskolor samt underlag och arbetsformer för det systematiska kvalitetsarbetet. För att ta del av mer utvecklade presentationer hänvisas till verksamhetsberättelsen 2017 (huvudtext) och till verksamhetsplanen 2018.

Grundskoleavdelningen ansvarar för drift och utveckling av stadens verksamhet i egen regi inom förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem och fritidsklubb.

Antalet elever i de kommunala grundskolorna ökade likt föregående läsår med cirka 2 000 elever. Antalet elever uppgår nu till cirka 74 000. Av dessa gick närmare 8 660 elever i förskoleklass, en minskning mot föregående år med cirka 250 elever. Ökningen i år består främst av elever i årskurs 4-6 och beror både på befolkningsökningen och på förändringar i ålderskurvorna. I grundsärskolan var cirka 703 elever mottagna, en ökning mot föregående år med cirka 50 elever.

Antalet elever i de kommunala fritidshemmen (förskoleklass till och med årskurs 3) var cirka 33 430 vilket är en ökning med 630 elever jämfört med 2016. I fritidsklubb, en öppen fritidsverksamhet för elever i årskurs 4-6, fanns cirka 11 800 elever, en ökning med cirka 1 640 elever.

Kvalitetsarbetets underlag och källor

För att överhuvudtaget kunna uttala sig om verksamhetens måluppfyllelse behövs olika former av underlag och källor. Underlagen består av olika kvantitativa uppgifter hämtade från stadens egna elevdatabaser och Skolverkets statistik kring måluppfyllelse på skolnivå. Detta är exempelvis uppgifter om behörighet, meritvärden, betyg och resultat på nationella prov.

Utöver dessa mer hårda data utgör föräldra- och elevenkäter en viktig mätare på elevers och föräldrars uppfattning om skolornas arbetsklimat, arbetssätt med mera.

Ovanstående sammanställningar utgör i sin tur de viktigaste underlagen för skolornas interna kvalitets- och utvecklingsarbete och där uppföljningar och analyser har presenterats i ILS-webben i form av tertiärrapporter och verksamhetsberättelser.

Inför tertialrapport 2 (T2) görs en första analys av resultatutvecklingen. Denna analys tillsammans med skolornas datasammanställningar och resultatanalyser på skolnivå utgör huvudunderlaget för de resultatdialoger som förs mellan grundskolechef och respektive skolas ledningsgrupp. De genomförda resultatdialogerna har i sin tur gemensamt följts upp av grundskolans ledning och ger ett samlat underlag för analys och fortsatt arbete.

Merparten skolor genomför numera egna resultatdialoger på sin skola mellan skolledning och arbetslag eller enskilda lärare. Skolornas resultatdialoger utvecklas över tid och innehållet, formerna och strukturen justeras allteftersom för att de ska bli så givande som möjligt.

Övergripande bild av måluppfyllelse

Betygsresultat årskurs 9

Det finns tre övergripande resultatmått i grundskolans årskurs 9: andel behöriga till yrkesprogram (den lägsta behörigheten till gymnasieskolan), genomsnittligt meritvärde och andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen. Resultat för 2017 avser samtliga elever, inklusive nyanlända elever och elever med okänd bakgrund.

Tabell 1: Betygsresultat totalt 2011–2017, årskurs 9, årsvärde, inom parentes riksgenomsnittet (Källa: Skolverket)

Betygsmått	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Andel behöriga till yrkesprogram	88,0 (87,7)	85,9 (87,5)	87,4 (87,6)	85,7 (86,9)	85,3 (85,6)	82,4 (83,1)	84,7 (82,5)
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen	77,0 (77,3)	74,6 (77,4)	75,2 (77,0)	77,0 (77,4)	77,9 (75,3)	74,4 (71,9)	78,4 (74,1)
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	223,7 (210,6)	221,9 (211,4)	222,4 (213,1)	225,2 (214,8)	230,7*	229,9*	232,1*
Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)				233,7*	239,8 (224,7)	239,4 (224,1)	241,8 (223,5)

*Det finns inga officiella siffror från Skolverket, siffrorna är från LIS/infoview

Andelen elever behöriga till yrkesprogram har ökat jämfört med föregående år. Det är svårt att utläsa en tydlig trend, även om resultaten de två senaste åren har varit de lägsta under perioden. Samtidigt har andelen nyanlända elever varit högre dessa två år än tidigare.

Andelen elever som nått kunskapsmålen i samtliga ämnen har i år ökat kraftigt jämfört med föregående år och här ser det ut som om trenden är positiv åtminstone sedan 2012.

Även det genomsnittliga meritvärdet har ökat jämfört med 2016 och här finns en tydlig positiv trend under hela perioden. En mer grundlig analys av den utvecklingen gjordes av utbildningsförvaltningen hösten 2016. Den visade att ökningen förklaras av att andelen betyg A och B har ökat, medan andelen betyg D och E minskat i motsvarande utsträckning. Trenden finns i samtliga ämnen, även om den varit olika stark. Som exempel var det i svenska 2013 något vanligare att få ett E än att få ett A, men 2016 var det nästan dubbelt så vanligt att få ett A jämfört med ett E. Totalt sett, i samtliga ämnen, var 2013 andelen A 15 procent av alla godkända betyg och 2016 hade andelen A ökat till 22 procent av samtliga godkända betyg. Motsvarande siffror för betyg E var 20 procent 2013 och 13 procent 2016. Utvecklingen för

2017 kommer också att analyseras och med tanke på att det genomsnittliga meritvärdet ökat är det inte osannolikt att trenden fortsätter.

Med bakgrund av det ökade antalet nyanlända, främst 2016 men även i år jämfört med tidigare år, är det inte oproblematiskt att jämföra de olika årens resultat. Det blir mer jämförbart över tid om man exkluderar nyanlända elever. När det gäller det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 ska också nämnas att i detta betygsmått räknas inte elever som har noll i meritvärde och det är troligt att en hög andel av de nyanlända eleverna inte har fått betyg i något ämne.

Betygsresultaten i årskurs 9 för stadens kommunala skolor exklusive nyinvandrade och elever med okänd bakgrund ökade tydligt mellan 2015 och 2016. Den sistnämnda kategorin är vanligen elever som är nyligen nyanlända och som har tillfälliga personnummer. I år har resultaten ökat i måttet andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen, medan nivån är i stort sett oförändrad för övriga betygsmått.

Tabell 2: Betygsresultat årskurs 9, exklusive nyinvandrade (0–4 år) och elever med okänd bakgrund, 2015–2017 (Källa: Skolverket)

	2015	2016	2017
Andel (%) behöriga till yrkesprogram	90,4	92,5	92,3
Andel (%) som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen	82,7	83,7	85,8
Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)	247,1	254,9	256,1

Betygsresultat årskurs 6 till 8

Från och med 2013 finns resultatsammanställningar även för årskurs 6-8 och samtliga siffror är från stadens system LIS, då Skolverket inte redovisar samlade betygsvärden för dessa årskurser. Resultatmåttet andel behöriga till yrkesprogram räknas ut på samma sätt som i årskurs 9 men eleverna är förstås inte formellt behöriga till ett yrkesprogram.

Sedan 2015 är det inga större förändringar i resultaten för årskurs 7 och 8. Resultaten för årskurs 6 är något lägre i år för andel behöriga till yrkesprogram och andel som uppnått i kunskapskraven i samtliga ämnen är något lägre i år jämfört med 2016.

Det kan också vara värt att notera att det genomsnittliga meritvärdet under perioden haft en positiv utveckling i årskurs 6 till 8 i likhet med årskurs 9. Dock bör man inte lägga för stor vikt vid det genomsnittliga meritvärdet 2013 då det var första gången sedan flera år som eleverna i årskurs 6 och 7 bedömdes och det fanns förmodligen en extra stor osäkerhet i de bedömningarna.

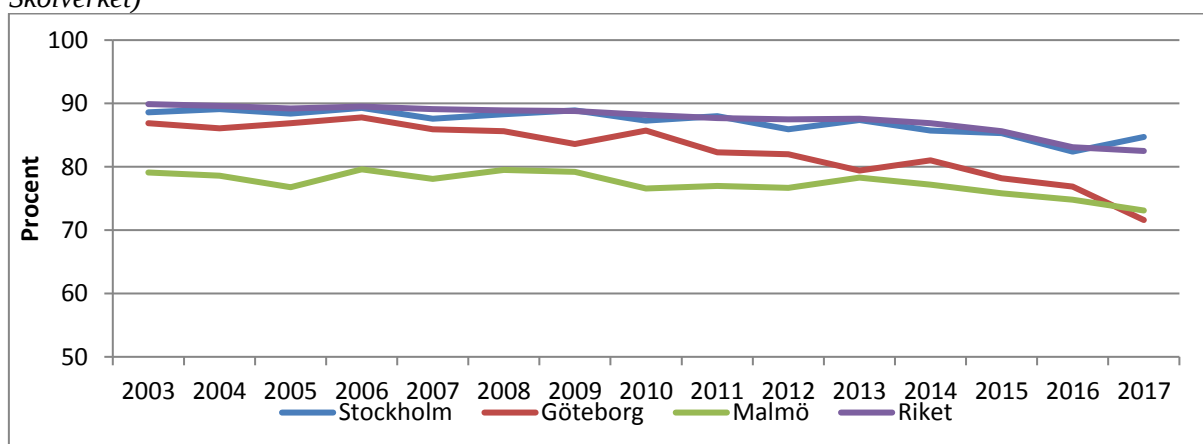
Tabell 3: Betygsresultat, årskurserna 6–8, 2013–2017 (Källa: LIS/Infoview)

	2013	2014	2015	2016	2017
Årskurs 6					
Andel behöriga till yrkesprogram	88,8	88,1	88,6	89,0	87,6
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen	80,4	80,4	82,1	82,4	81,5
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	203	215,5	220	224	224
Årskurs 7					
Andel behöriga till yrkesprogram	83,6	84,8	84,4	83,8	84,1
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen	72,9	74,5	76,2	74,2	75,3
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	194	206	212	212	215
Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)	202	214	220	220	223
Årskurs 8					
Andel behöriga till yrkesprogram	79,6	81,6	82,6	81,0	81,9
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen	67,2	71,0	72,9	72,7	72,8
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	199	208	216	217	217
Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)	208	217	225	225	225

Betygsresultat i jämförelse mellan Stockholm, Göteborg och Malmö

För att jämföra resultaten över tid mellan Stockholm, Göteborg och Malmö används här måttet andelen behöriga elever till gymnasieskolans yrkesprogram, se diagram 1 nedan. Här framgår att Stockholm sedan 2003 uppvisar högre resultat än både Göteborg och Malmö. Stockholm ligger under perioden ungefär i paritet med resultaten för riket i stort. Andel behöriga elever till nationellt program har i år ökat i Stockholm, medan det minskat i Malmö och Göteborg. När det gäller genomsnittligt meritvärde och andelen elever som har uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen har Stockholm även här högre resultat än Göteborg och Malmö mellan åren 2003 och 2017.

Diagram 1 Andel behöriga till nationellt program, Stockholm i jämförelse 2003-2017 (Källa: Skolverket)

Även med hänsyn tagen till svensk/utländsk bakgrund/nyinvandrade och vårdnadshavares utbildningsnivå har Stockholm i förhållande till Göteborg och Malmö sedan 2011 haft högre resultat när det gäller andel behöriga till gymnasieskolan och genomsnittligt meritvärde i samtliga kategorier av elever.

Resultat nationella prov

Nationella prov utgör centrala indikatorer för bedömning av måluppfyllelse. Nationella prov genomförs i årskurs 3, 6 och 9. Resultaten beräknas på något annorlunda sätt för å ena sidan årskurs 3 och å andra sidan årskurs 6 och 9, vilket gör att det inte helt och hållet går att jämföra mellan dessa årskurser. I årskurs 3 är det ett genomsnitt av de elever som är godkända på delproven i respektive ämne som redovisas. För årskurs 6 och 9 beräknas andelen elever som deltagit i samtliga delprov och är godkända i samtliga delprov. I tabellen nedan visas resultaten för de nationella proven.

I en jämförelse mellan årskurs 6 och 9 är resultaten i år på ungefär samma nivå, med två undantag. I svenska som andraspråk och i matematik är resultaten något högre i årskurs 6 jämfört med årskurs 9.

Tabell 4: Andel elever av samtliga elever som klarat minst godkäntnivån i nationella prov, årskurs 3, 6 och 9 2017 (inom parentes 2016 års resultat) (Källa: Skolverket, förutom LIS/Infoview)*

Ämne	Årskurs 3, 2017*	Årskurs 6, 2017	Årskurs 9, 2017
Svenska/svenska som andraspråk*	92 (94)	94 (95)	94 (95)
Svenska	95 (96)	96 (97)	98 (98)
Svenska som andraspråk	78 (83)	82 (81)	77 (78)
Matematik	94 (94)	92 (94)	89 (94)
Engelska	Genomförs ej	97 (97)	98 (98)
Naturorienterande ämnen*	Genomförs ej	Frivilliga	94 (93)
Samhällsorienterande ämnen*	Genomförs ej	Frivilliga	95 (96)

I årskurs 3 har resultaten i nationella prov varit relativt konstanta de fyra senaste åren men i år kan en försämring i resultaten i svenska som andraspråk noteras. I årskurs 6 har resultaten varit relativt stabila de tre senaste åren. Dock finns det ganska stora variationer i svenska som andraspråk över tid.

I tabell 5 redovisas resultaten för nationella prov i årskurs 9 över tid. Proven i natur- och samhällsorienterande ämnen är nya sedan 2013¹. Jämfört med 2016 kan två försämringar noteras i resultaten i årskurs 9, i svenska som andraspråk och matematik. Resultaten i svenska som andraspråk har under perioden haft en nedåtgående trend. Resultaten i matematik har varierat under perioden, förra året var det en mycket kraftig uppgång i resultaten och i år finns det en tydlig nedgång i resultaten. Förvaltningen har tidigare uppmärksammat att jämförelser av de nationella proven över tid är problematiska då det tycks som om svårighetsgraden kan variera mellan åren. Resultaten för de nationella proven i årskurs 9 är för samtliga ämnen högre jämfört med riksgenomsnittet. I matematik och svenska som andraspråk har skillnaden ökat till Stockholms fördel. Det indikerar att svårighetsgraden varit högre i dessa ämnen jämfört med 2016, och resultaten i Stockholms stad ska ses i relation till det.

¹ De nationella proven genomförs i ett av NO-ämnena och SO-ämnena, men det är inte prov i samma ämnen för samtliga skolor.

Tabell 5: Andel elever av samtliga elever som klarat minst godkäntnivån i nationella prov, årskurs 9, 2011–2017 (Källa: Skolverket, förutom *LIS/Infoview)

Ämne	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Svenska	97	98	98	98	98	98	98
Svenska som andraspråk	85	82	77	79	78	78	77
Matematik	83	85	91	88	84	94	89
Engelska	98	97	97	98	98	98	98
Naturorienterande ämnen*			89	91	91	93	94
Samhällsorienterande ämnen*			93	93	92	96	95

Resultat i förhållande till socioekonomiskt index

Forskning och statistik visar att det finns ett tydligt genomsnittligt samband mellan elevers socioekonomiska bakgrund och framgång i skolan. Resultaten kan därför vidare analyseras mot bakgrund av vilka socioekonomiska förutsättningar som eleverna på en skola har. Ett lågt socioekonomiskt index på en skola innebär att skolan generellt sett har en gynnsam förutsättning för ett bra resultat och ett högt index signalerar därmed att skolan har en ogynnsam förutsättning. Ett index på 100 är genomsnittet för Stockholms stad.

Betygsresultat årskurs 9

För att fortsätta undersöka förhållandet mellan socioekonomiska förutsättningar och betygsresultat har skolorna med årskurs 9 i Stockholms stad delats upp enligt två olika principer. I den första uppdelningen har skolorna delats i fyra lika stora grupper (kvartiler) utifrån det socioekonomiska indexet². Indelningen i kvartilerna sker efter indexet för aktuellt år vilket innebär att det inte är exakt samma skolor som ingår i samma kvartiler för de olika åren³. Det bör påpekas att i den tredje kvartilen är spridningen i socioekonomiskt index mellan skolorna stor då där finns skolor såväl med mer som mindre gynnsamma förutsättningar i förhållande till genomsnittet för Stockholms stad.

I den andra uppdelningen har grupperna fastställts utifrån fasta gränser och här är skolorna uppdelade i tre grupper: 1) Skolor med lägre index än 50, 2) skolor med index mellan 50 och 200, och 3) skolor med index över 200. Tidigare år har indelningen för den första gruppen varit under 40 men i årets index blev det för få skolor i den gruppen och därför har gränsen höjts, vilket också får följd effekter för den andra gruppen där det ingår skolor från och med index 50. Däremot har den övre gränsen för grupp 2 och gränsen för grupp 3 inte förändrats.

Siffrorna i tabell 6 och 7 är beräknade som skolornas genomsnitt, vilket inte tar hänsyn till hur många elever som går på varje skola. Resultatet i tabellerna blir därmed i första hand ett mått på hur resultaten mellan olika skolor utifrån socioekonomiska förutsättningar varierar.

² Socioekonomiskt index (ju högre index, desto mindre gynnsamma socioekonomiska förutsättningar) för skolorna i de fyra kvartilerna är för 2017: Kvartil 1 (19–45), Kvartil 2 (47–60), Kvartil 3 (62–213), Kvartil 4 (224–383). Det finns 14 skolor i kvartil 1, 16 skolor i kvartil 3, och 15 skolor i kvartil 2 och 4. Anledningen till det ojämna antalet är att det finns skolor som har samma index. För de tidigare åren är gränserna för det socioekonomiska indexet för kvartilerna ungefär detsamma. Det finns något fler elever i de två första kvartilerna (runt 30 procent vardera) jämfört med de två sista (runt 20 procent vardera)

³ Det är dock inte några större förändringar som skett mellan dessa båda kategoriseringar.

Tabell 6: Betygsresultat, årskurs 9, 2015–2017 efter skolans socioekonomiska index (kvartiler), genomsnitt av skolresultat (ovägt medelvärde)

	Andel behöriga till yrkesprogram			Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen			Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Kvartil 1 (lägst index)	94,1	92,0	91,8	88,8	87,0	88,2	260	267	266
Kvartil 2	93,0	91,2	89,1	86,4	84,0	84,5	251	253	251
Kvartil 3	79,9	76,4	82,6	72,4	65,4	75,0	228	217	231
Kvartil 4 (högst index)	61,8	60,8	66,1	50,2	48,8	52,5	189	184	193

Tabell 7: Betygsresultat årskurs 9, 2015–2017 efter en fast uppdelning utifrån skolans socioekonomiska index (tre grupper), genomsnitt av skolresultat (ovägt medelvärde)⁴

	Andel behöriga till yrkesprogram			Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen			Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Skolor med <50 i index*	93,9	92,1	90,7	88,0	87,3	87,1	256	267	262
Skolor med 50-200 i index*	82,9	84,6	85,5	76,1	75,3	79,4	235	236	240
Skolor med >200 index	63,6	61,2	67,3	52,3	49,3	53,6	192	185	195

*Tidigare år gick gränsen mellan grupp 1 och 2 vid 40 i index. Anledningen till att den har förändrats är att det med den indelningen blivit för få skolor i grupp 1 i år.

För *andelen behöriga till yrkesprogram* har resultaten försämrats i kvartil 1 och 2 de två senaste åren efter att tidigare år ha legat på en stabil nivå. Jämfört med 2016 har resultaten förbättrats kraftigt i kvartil 3 och 4 och är också på en högre nivå jämfört med 2015. Ett liknande mönster finns i den fasta uppdelningen, där resultaten försämrats för skolor med mer gynnsamma socioekonomiska förutsättningar och förbättrats för skolor med mindre gynnsamma socioekonomiska förutsättningar.

I resultatmåttet *andelen elever som uppnått kunskapsmålen i samtliga ämnen* finns svaga förbättringar i kvartil 1 och 2 jämfört med 2016 och tydliga förbättringar för kvartil 3 och 4. I den fasta uppdelningen är det inga skillnader i gruppen med mer gynnsamma socioekonomiska förutsättningar men förbättringar i de två övriga grupperingarna.

För det *genomsnittliga meritvärdet* är det små förändringar i kvartil 1 och 2 och kraftiga förbättringar för skolorna i kvartil 3 och 4 jämfört med 2016. I den fasta uppdelningen finns olika mönster för grupperna. I skolor med mest gynnsamma socioekonomiska förutsättningar finns en tydlig försämring, en viss förbättring i mellangruppen och en kraftig förbättring för skolorna med minst gynnsamma socioekonomiska förutsättningar.

Sammantaget utifrån de olika resultatmåtteten får vi en bild av att spridningen i resultat är fortsatt stor mellan olika grupperingar av skolor men jämfört med 2016 har skillnaderna minskat. Som nämnts tidigare var dock 2016 ett svåranalyserat år eftersom det fanns så många nyanlända elever jämfört med tidigare år. Det är förvisso också 2017, av samma anledning, men i något mindre utsträckning än 2016.

Bryts skolornas resultat ner ytterligare utifrån socioekonomiskt index framkommer också denna tudelning (tabell 8). Här finns betydande skillnader jämfört med tidigare år. För elever på

⁴ I den första gruppen ingår 17 skolor, i den andra gruppen 26 skolor och i den tredje 17 skolor.

skolor med ett lägre index än 100 (gynnsammare socioekonomiska förutsättningar än Stockholms stads genomsnitt) har resultaten försämrats de senaste åren. Det omvända råder för elever på skolor med högre index än 100 (mindre gynnsamma förutsättningar än Stockholms stads genomsnitt); där har resultaten istället förbättrats det senaste året.

Tabell 8: Andel behöriga till nationellt program årskurs 9, 2011-2017 efter skolornas socioekonomiska index, över och under genomsnittet i index (ovägt medelvärde)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skolor med <100 i index	94,5	93,7	93,5	93,7	92,3	90,2	89,2
Skolor med >100 i index	74,8	71,2	74,0	70,7	67,4	63,8	73,6

Samtliga dessa olika sätt att gruppera skolorna utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar visar på samma mönster, att resultatspridningen minskat mellan skolorna utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar. En förklaring kan vara att det finns mindre skillnader i de socioekonomiska förutsättningarna för eleverna på de olika skolorna. Det avspeglas genom att det socioekonomiska indexet har ökat för skolor med låga index och flera av dessa skolor har tagit emot en större andel nyanlända elever jämfört med tidigare.

Resultatökningen för skolor med mindre gynnsamma förutsättningar jämfört med föregående år är inte oväntad med tanke på att de har färre nyanlända elever, och resultaten är tillbaka på samma nivå som 2013. Här kan man studera betygsresultaten exklusive nyinvandrade och elever med okänd bakgrund uppdelade utifrån skolornas socioekonomiska index (mättet behöriga till yrkesprogram finns inte tillgängligt för alla skolor hos Skolverket på grund av sekretesskäl och kan därför inte redovisas). Jämfört med 2016 har samtliga typer av skolor haft en positiv utveckling, förutom gruppen skolor med minst gynnsamma socioekonomiska förutsättningar (kvartil 4). Det är då omvänt jämfört med observationen att resultaten totalt ökade i den fjärde kvartilen. Det verkar därför som att ökningen i totalen beror på att skolorna i kvartil 4 har färre nyinvandrade elever alternativt att de har förbättrat resultaten för de nyinvandrade eleverna.

Spridning av resultaten i årskurs 9 mellan skolor med höga och låga resultat

Spridningen i resultaten kan också åskådliggöras utan att ta hänsyn till socioekonomiska förutsättningar, utan istället observera om skillnaderna ökar mellan skolor med bra och mindre bra resultat. Här finns också möjlighet att göra lite längre tidsserier och vi väljer att fokusera på behörigheten till nationella program i årskurs 9. Utvecklingen i det här tidsperspektivet kan beskrivas ha tre faser. Den första (fram till 2009) kännetecknas av stabila skillnader mellan de olika grupperingarna (även om det finns årsvisa variationer i skolor med lägst resultat). Nästa period, som varar fram till 2015, kännetecknas av stabila resultat för den grupp av skolor som har högst resultat, en svag tendens till försämrade resultat bland de skolor som har näst högst resultat fast på en stabil nivå (undantaget 2011) och en tydlig trend av fallande resultat i den hälften av skolor som har lägst resultat. Efter 2015 förefaller det som den stabila fasen för skolor med högst resultat är slut och kurvan börjar peka nedåt och för skolor med näst högst resultat blir den tidigare svaga tendensen till fallande resultat tydligare. För de två övriga grupperna finns ingen tydlig bild, men 2017 innebär en mycket kraftig förbättring gentemot de närmast tidigare åren. Det är för tidigt att säga om det är ett trendbrott.

Sammantaget innebär dock resultaten för 2017 att det ökade gapet mellan skolorna minskat, vilket både beror på försämrade resultat av skolor med höga resultat och, främst, på förbättrade resultat för skolor med låga resultat. Resultat har också tagits fram utifrån stadsdelsnämndsområden när det gäller behörighet till yrkesprogram i årskurs 9. I samtliga områden där skolorna har ett högt socioekonomiskt index har resultaten förbättrats i år jämfört med 2016. I områden med både skolor med höga och låga index har resultaten också förbättrats. I områden med skolor med låga socioekonomiska index är resultaten på samma nivå som 2016 eller har försämrats, med undantag av Älvsjö där resultaten har förbättrats. Detta ligger i linje med analysen ovan kring en annan elevsammansättning på skolorna, där Södermalm är den stadsdel som under vårterminen tog emot flest nyanlända elever och där har resultaten också försämrats i störst utsträckning.

Skillnader i betygsresultat mellan flickor och pojkar

I årskurs 9 är det historiskt sett en fördel för flickorna (tabell 9) och de två senaste åren är det en ovanligt stor skillnad i betygsresultat mellan flickor och pojkar. Mellan 2013 och 2015 minskade istället skillnaden mellan könen.

De två senaste årens ökade skillnad har två perspektiv. Det mest framträdande är att pojkarnas resultat försämrats, även om resultaten är högre 2017 jämfört med 2016.

Det andra perspektivet är att flickornas resultat förbättrats. För betygsmåtten andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och det genomsnittliga meritvärdet rör det sig om de historiskt högsta värdena för flickorna.

En tänkbar förklaring till de försämrade resultaten för pojkarna de två senaste åren är att den klart övervägande majoriteten av de nyanlända eleverna har varit pojkar. Om nyinvandrade elever och elever med okänd bakgrund exkluderas i 2017 års resultat (se siris.skolverket.se) blir skillnaden mellan flickor och pojkar liten. Då de nyinvandrade eleverna och elever med okänd bakgrund exkluderas är 93 procent av flickorna och 92 procent av pojkarna behöriga till yrkesprogram. Det innebär därmed en skillnad som också är mindre än den historiskt har varit under perioden.

Den kraftigt ökade skillnaden mellan flickor och pojkar de två senaste åren har således två dimensioner. För det första den faktiska, att pojkarna har betydligt lägre resultat jämfört med flickorna. Den andra är att skillnaden förklaras av elevsammansättningen utifrån kön förändrats kraftigt de två senaste åren, där andelen nyanlända elever är betydligt större bland pojkarna.

Tabell 9: Betygsresultat årskurs 9 totalt 2011–2017, flickor och pojkar (Källa: Skolverket, förutom *LIS/Infoview)

		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Andel behöriga till yrkesprogram (%)	Flickor	89	87	89	86	86	89	89
	Pojkar	87	85	86	85	84	78	81
Andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen (%)	Flickor	79	78	78	78,5	79	81	83
	Pojkar	75	72	73	76	77	70	74
Genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)*	Flickor	233	232	234	236	239	246	249
	Pojkar	215	212	212	215	223	215	217
Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)	Flickor				247	249	257	261
	Pojkar				223	231	223	226

Även i övriga årskurser är det skillnader mellan flickor och pojkar, inte minst när det gäller det genomsnittliga meritvärdet. Jämfört med förra året har skillnaderna mellan pojkar och flickor minskat något i årskurs 8 och ökat något i årskurs 6.

I årskurs 9, för behörigheten till yrkesprogram, finns det en tydlig socioekonomisk dimension för könsskillnaderna. Fram till 2015 har könsskillnaderna varit små bland skolorna med gynnsamma socioekonomiska förutsättningar (kvartil 1 och 2). Med undantag för några år så finns det tydligare skillnader för skolor med mindre gynnsamma socioekonomiska förutsättningar (kvartil 3 och 4). Det innebär att de könsskillnader som funnits mellan flickor och pojkar fram till 2015 förklaras av könsskillnaderna på skolor med mindre gynnsamma socioekonomiska förutsättningar.

De två senaste åren återfinns könsskillnaderna i samtliga socioekonomiska segment. Skillnaderna har dock minskat 2017 jämfört med 2016 då pojkarnas resultat i kvartil 3 och 4 kraftigt har förbättrats.

Historiskt sett har det alltid funnits tydligare skillnader mellan flickor och pojkar när det gäller det genomsnittliga meritvärdet och den skillnaden har ytterligare accentuerats de två senaste åren. Framförallt har skillnaderna i meritvärde mellan flickor och pojkar ökat i årskurs 9 i skolor med mer gynnsamma socioekonomiska förutsättningar.

Resultat i grundsärskolan

Elever som är mottagna i grundsärskolan kan läsa huvudsakligen ämnen eller ämnesområden. Det är möjligt för elever att kombinera grundsärskolans ämnen och ämnesområden eller grund- och grundsärskolans ämnen. Ett femte alternativ är att eleven läser en kombination av grund- och grundsärskolans ämnen och ämnesområden. Cirka hälften av de elever som är mottagna i grundsärskolan läser huvudsakligen enligt grundsärskolans ämnesområden och betyg lämnas inte för elever som läser ämnesområden. Betygsskalan i grundsärskolan skiljer sig från grundskolan då betyg för icke godkänt resultat inte betecknas med F. För den elev som inte uppnår kraven för betyget E ska betyg inte sättas i ämnet. Nedan redogörs för betygsfördelningen för elever i årskurs 9 i grundsärskolan.

Tabell 10: Betygsresultat årskurs 9 i grundsärskolan, totalt 115 elever, 2017

Åk 9 vt-2017	Inte fått betyg	A	B	C	D	E	Antal elever som fått betyg	Streck (inte tillräckligt underlag)
Bild	66	2	3	16	18	10	49	
Engelska	68	5	5	10	16	11	47	
Hem- och konsumentkunskap	66	1	8	14	12	14	49	
Idrott och hälsa	68	3	6	15	9	11	44	3
Matematik	70	2	10	14	9	10	45	
Modersmål	106	2	1	2	3	1	9	
Musik	68	1	7	19	9	11	47	
NO	71	1	5	22	10	6	44	
Slöjd	62	-	4	22	9	14	49	4
SO	71	3	6	23	7	5	44	
Svenska	72	2	8	16	6	11	43	
Svenska sas	111	-	-	2	-	2	4	
Teknik	68	-	4	18	9	16	47	

Vårterminen 2017 var 115 stockholms elever i årskurs 9 mottagna i grundsärskolan. Antalet elever som fick betyg varierar mellan 43 och 49, bortsett från ämnena modersmål, där 9 elever fick betyg, och svenska som andraspråk, där 4 elever fick betyg. I denna statistik är alla grundsärskoleelever med oavsett om de läser grundsärskolans ämnen eller ämnesområden, men under kommande läsår kommer statistiken att kunna redovisas enbart för elever som läser enligt grundsärskolans ämnen. De flesta eleverna som får betyg ligger enligt tabellen ovan på nivå C och E, vilket kan bero på elevernas förutsättningar men också på kvaliteten i undervisningen.

Förvaltningen har beslutat att en gemensam modell för bedömning ska användas inom grundsärskola som ska utgöra ett kvalitativt underlag för uppföljning på elevnivå såväl som uppföljning för att utveckla undervisningen. Förvaltningen har under året informerat om den så kallade Miramodellen på områdesmötena för skolledare som har elever mottagna i grundsärskolan och har bjudit in till andra informationsmöten för berörd personal. Förvaltningen behöver fortsätta att stärka arbetet med betyg och bedömning för personal som arbetar med elever mottagna i grundsärskolan.

Sammanfattning och reflektioner

Betygsresultaten i årskurs 9 har ökat jämfört med 2016. Uppgången är tydlig i samtliga betygsmått och framförallt när det gäller andelen elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen. Både för betygsmått andelen elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och det genomsnittliga meritvärdet rör det sig om historiskt sett höga siffror. Resultaten för behörighet till yrkesprogram i gymnasieskolan har ökat något men ligger på en låg nivå, dock inte den lägsta.

Det genomsnittliga meritvärdet har haft en mycket stor ökning de senaste fyra åren och det förklaras av att en allt större andel elever får betygen A och B och den ökningen syns i samtliga ämnen, om än i varierande omfattning. I många sammanhang talas om att det finns en betygsinflation och att omtolkningar gjorts av betygskriterierna sedan de infördes. Vissa av dessa omtolkningar har varit initierade av Skolverket och normalt brukar det också finnas en restriktiv betygssättning i början när ett betygssystem används. Förvaltningen har också kunnat konstatera till exempel att andelen A har ökat markant medan andelen E har minskat ungefär lika mycket. Det är därför sannolikt, även om det inte går att ge exakta svar, att en del av den tydliga uppgången i det genomsnittliga meritvärdet de senaste fyra åren förklaras av en ändrad tolkning av betygskriterierna. När det gäller det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 ska också nämnas att i detta betygsmått räknas inte de elever med som har noll i meritvärde och det är troligt att en hög andel av de nyanlända eleverna inte har fått betyg i något ämne.

En annan sak att ta hänsyn till är om det finns förändringar över tid när det gäller den elevgrupp som mäts. Förändringen i elevgruppen gör att det finns en osäkerhet om hur resultaten ska relateras till prestation eller kvalitet i skolan. Ett sätt att komma runt problematiken är att också titta på resultatsiffrorna exklusive nyanlända elever och elever med okänd bakgrund. Betygsresultaten i årskurs 9 för stadens kommunala skolor exklusive nyinvandrade och elever med okänd bakgrund ökade tydligt mellan 2015 och 2016. I år har resultaten ökat i måttet andel som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen, medan nivån är i stort sett oförändrad för övriga betygsmått.

Resultaten i årskurs 7 och 8 har inte förändrats nämnvärt jämfört med 2015 men i år finns en tendens till försämrade betygsresultat i årskurs 6 jämfört med tidigare år.

De nationella proven i årskurs 9 ligger med två undantag på samma nivå som 2016. Det första undantaget är att resultaten i svenska som andraspråk har försämrats och det finns också en nedåtgående trend över tid. Det andra undantaget är matematik där resultaten i år har försämrats kraftigt jämfört med 2016. Förra året var det dock en mycket kraftig ökning i matematikresultaten och det finns ingen tydlig trend i matematikresultaten över tid. Resultaten för de nationella proven i årskurs 9 är för samtliga ämnen högre jämfört med riksgenomsnittet. I matematik och svenska som andraspråk har skillnaden ökat till Stockholms fördel. Det indikerar att svårighetsgraden varit högre i dessa ämnen jämfört med 2016, och resultaten i Stockholms stad ska ses i relation till det.

Resultatspridning

Resultatspridningen mellan skolor i årskurs 9 utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar är fortsatt stor men har i år minskat, vilket främst förklaras av att resultaten för skolor med elever med mindre gynnsamma socioekonomiska förutsättningar tydligt har förbättrats.

Sedan tidigare har det över en dryg tioårsperiod funnits en kontinuerligt ökad resultatskillnad mellan skolor med höga och låga resultat. Årets resultat följer inte alls denna trend, då skolor med höga resultat försämrats jämfört med tidigare och skolor med låga resultat har förbättrat sina resultat.

I årskurs 9 är det tydliga skillnader i betygsresultat mellan flickor och pojkar, men något mindre framträdande jämfört med 2016. Historiskt sett är det dock stora skillnader mellan pojkars och flickors resultat. Precis som förra året är det troligt att en del av skillnaden förklaras av att de nyanlända eleverna i mycket stor utsträckning är pojkar. Samtidigt har flickornas resultat förbättrats de två senaste åren.

Reflektioner

Resultaten som gäller elevernas kunskapsresultat och kunskapsutveckling är inte helt lätta att tolka, enligt det resonemang som har förts ovan, och kan hänföras till de olika perspektiv och omständigheter som påverkar. Det gör också att orsakerna till resultatutvecklingen inte kan fastslås genom enkla orsakssamband mellan förvaltningens insatser och dess effekter.

Förvaltningen kan återigen konstatera att de socioekonomiska förutsättningarna påverkar starkt där segregationens mekanismer, utifrån boendemiljö och det fria skolvalet, har lett till alltmer homogeniserade skolmiljöer. Förvaltningen har noterat tendensen att de elever som har bäst studieresultat i störst utsträckning lämnar skolor med störst utmaningar och istället väljer andra skolor. Ökade skolskillnader riskerar att genom kamrateffekter, som är viktiga i synnerhet för lågpresterande elever, och lärarförväntningar leda till att utbildningen blir mindre likvärdig för olika samhällsgrupper.

I år kan förvaltningen dock konstatera ett annat mönster, att resultatspridningen, både resultatmässigt och utifrån socioekonomiska förutsättningar har minskat. Detta kan bero på att fördelningen av nyanlända elever på skolorna har förändrats, genom att skolor med gynnsamma socioekonomiska förutsättningar (vilka vanligtvis också har högre resultat) har tagit emot en större andel nyanlända än tidigare. Här kan man studera betygsresultaten exklusive nyinvandrade och elever med okänd bakgrund uppdelade utifrån skolornas socioekonomiska index (mättet behöriga till yrkesprogram finns inte tillgängligt för alla skolor hos Skolverket på grund av sekretesskäl och kan därför inte redovisas). Jämfört med 2016 har samtliga typer av skolor haft en positiv utveckling, förutom gruppen skolor med minst gynnsamma socioekonomiska förutsättningar (kvartil 4). Det är då omvänt jämfört med observationen att resultaten totalt ökade i den fjärde kvartilen. Det verkar därför som att ökningen i totalen beror på att skolorna i kvartil 4 har färre nyinvandrade elever alternativt att de har förbättrat resultaten för de nyinvandrade eleverna.

Förvaltningen har utgått från strategin att samtliga grundskolor ska ta emot nyanlända elever och att elever i högstadiet ska gå i förberedelseklass i innerstaden eller närförort i syfte att skapa mer heterogena elevsammansättningar. Denna strategi tycks alltså ha gett viss effekt även om omfördelningen också medfört utmaningar. Förvaltningen behöver fortsätta arbeta för att hitta organisatoriska modeller som ytterligare kan bidra till att elevsammansättningarna blir mer heterogena.

Förbättra betygsresultaten och öka likvärdigheten

Förvaltningen har sedan tidigare identifierat att den största utmaningen för grundskolan, för att förbättra betygsresultaten och öka likvärdigheten, är att höja resultaten för pojkar på skolor med

minst gynnsamma socioekonomiska förutsättningar. Det finns reella skillnader i resultat mellan pojkar och flickor men förvaltningen vill nyansera bilden av pojkars resultat något. Dels är det troligt att skillnaderna i resultat kan hänföras till att en betydligt större andel nyanlända elever är pojkar, i år såväl som förra året. Dels, när det gäller skillnader i resultat utifrån ett socioekonomiskt perspektiv, ska man inte stanna vid att det är stora skillnader i till exempel behörighet till yrkesprogram mellan flickor och pojkar i samtliga kvartiler och i något högre utsträckning i kvartil 3 och 4 (skolor med mindre gynnsamma förutsättningar). Man bör också se att den största resultatskillnaden är utifrån socioekonomiska förutsättningar. Det är ungefär lika stora skillnader i resultat mellan flickor som går på skolor med minst socioekonomiska gynnsamma förutsättningar jämfört med flickor som går i skolor med mest gynnsamma socioekonomiska förutsättningar, som det är för pojkar i samma grupper. Det är således viktigt att arbeta med såväl pojkars som flickors resultat i socioekonomiskt svaga områden.

Förvaltningens arbete för att utifrån det kompensatoriska uppdraget försöka ge förutsättningar för en mer jämlik skola och mer jämlika resultat, för pojkar och för flickor, utgår från att prioritera och hålla fast vid inledda satsningar. Denna strategi bygger på att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på samtliga nivåer när det gäller kärnuppdraget och att fokusera på utvecklingen inom grundskolans prioriterade områden: elevhälsans arbete, nyanlända elever, digitalisering för att utveckla lärandet och fritidshemmet.

Att stärka elevhälsans hälsofrämjande och förebyggande arbete och att skapa mer flexibla lärmiljöer har främst betydelse för resurssvaga elevers möjligheter att nå målen för utbildningen. Att hålla hög kvalitet i arbetet med generella anpassningar och att utifrån varje enskild elevs behov bedriva ett systematiskt arbete med extra anpassningar och särskilt stöd är inte bara ett lagkrav utan även helt avgörande för att många elever ska lyckas i skolan. Förvaltningens arbete med övergångar mellan grundskolan och gymnasieskolan utgör en del av detta, med ett stärkande av den studie- och yrkevägledande funktionen och arbete utifrån skolans framtagna SYV-planer. Utveckling av mottagande och undervisning av nyanlända elever gynnar framförallt pojkar med anledning av den stora andel nyanlända som pojkar har utgjort under de senaste två åren. Digitaliseringens möjligheter att utveckla lärandet och variera undervisningen kan upplevas som mer stimulerande och meningsfullt, och en del forskning tyder på att det i synnerhet tilltalar pojkar. Fritidshemmets kompletterande uppdrag i förhållande till skolan har betydelse, kanske i synnerhet för resurssvaga elever, där skolans teori kan praktiseras och elever som behöver stärka sina språkkunskaper ingår i ytterligare ett socialt sammanhang.

Förvaltningen har utarbetat statistiska underlag som används lokalt på den enskilda skolan med resultatuppdelning för pojkar respektive flickor på skolnivå, men även nedbrutna per årskurs, klass och ämne. Utifrån resultaten på skolnivå, där eventuella skillnader i resultat mellan könen kan identifieras, genomför skolan analyser och olika insatser görs med utgångspunkt i skolans val av organisation, resursfördelning, strukturer för elevhälsans arbete och verksamhetens arbetssätt och metoder. Förvaltningen ger utifrån behov rektorerna stöd i sitt ledarskap och i att kunna använda sina resurser optimalt.

Särskilda satsningar för att stödja skolor i socioekonomiskt utsatta områden görs i samverkan med andra förvaltningar och stadsdelsförvaltningarna utifrån lokala utvecklingsplaner (LUP) för att utveckla samverkansformer med föräldrar och civilsamhälle. Syftet är att minska

skillnaderna mellan skolor, höja skolresultaten och därmed måluppfyllelsen när det gäller att alla barn har goda jämlika uppväxtvillkor. För att uppmärksamma barns och elevers behov fortsätter samverkan enligt lokala BUS-överenskommelser mellan skolan, socialtjänsten och landstinget, och enligt lokala samverkansöverenskommelser mellan skolan och stadsdelsförvaltningarnas verksamheter. Pilotprojektet samverkan skola och socialtjänst (PPSS), som syftar till ökad skolnärvaro och bättre skolresultat, har under året övergått till att ingå i ordinarie verksamhet och i form av skolsociala stödteam.

Trygghet och studiero

Brukarundersökning inom grundskolan har genomförts under våren 2017. I syfte att öka svarsfrekvensen från vårdnadshavare sändes vykort ut med inloggningsuppgifter som gjorde det möjligt att besvara enkäten via webben. Som tidigare erbjöds även postal enkät att besvara. I brukarundersökningen sammanfattas flera frågor inom ett område till ett index. Nedan presenteras dessa resultat.

Trygghet och trivsel

Det är värt att notera att för indexet trygghet och trivsel tillkom, för elever i årskurs 2, en fråga och för elever i årskurs 5 och 8 två frågor 2016. Det innebär att inga uppgifter redovisas för 2015 eftersom de frågor som ingår i indexen skiljer sig åt mellan 2015 och 2016-2017. I enkäten ställs fem frågor om trygghet och trivsel till elever i årskurs 2. Till elever i årskurs 5 och 8 ställs sex frågor, sammanfattade i indexet trygghet och trivsel. I indexet tabell 11 ingår påståendena:

- Jag trivs i skolan
- Jag känner mig trygg i skolan
- Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna
- Vi har en bra stämning på skolan
- Jag vet på skolan jag kan prata med om någon har varit elak mot någon elev.
- De vuxna på skolan reagerar om någon är eller har varit elak mot en elev (inte för elev i årskurs 2)

Tabell 11: (andel positiva svar)

Index trygghet och trivsel	2015	2016	2017
Elev i årskurs 2	-	84	85
Elev i årskurs 5	-	78	76
Elev i årskurs 8	-	70	70
Vårdnadshavare med barn i förskoleklass	80	80	83
Vårdnadshavare med barn i årskurs 2	74	76	77

Frågor som används som indikatorer

Lugn och ro

Påståendet *Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna* ingår i frågebatteriet Trygghet och trivsel med genomgående lägst resultat av de fyra påståendena. I år uppgav lite färre än tre av fyra elever i årskurs 2 att de kan arbeta i lugn och ro på lektionerna. Tre av fem elever i årskurs 5 tycker att de kan arbeta i lugn och ro på lektionerna och lite fler än hälften av eleverna i årskurs 8 anser att de kan arbeta i lugn och ro på lektionerna.

Tabell 12: (andel positiva svar)

Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Elev åk 2	64	65	62	66	74	72
Elev åk 5	63	63	57	59	64	65
Elev åk 8	45	52	46	48	53	55
Vårdnadshavare med barn i förskoleklass	70	64	62	65	65	70
Vårdnadshavare med barn i årskurs 2	55	53	53	50	55	58

Om resultaten ses över tid är årets resultat för elever i årskurs 5 och 8 det högsta mätvärdet på sex år och det är värt att notera en uppgång för dessa årskurser.

Årets resultat för eleverna i årskurs 2 ligger fortsatt betydligt högre sett över tid, trots att årets resultat visar på en nedgång om två procentenheter. Även om årets resultat innebär en nedgång i jämförelse med föregående år bör det nämnas att föregående års resultat var särskilt högt, sett till tidigare år. Mellan 2015 och 2016 ökade andelen elever som var positiva till påståendet med 8 procentenheter.

Även när vårdnadshavare med barn i årskurs 2 har besvarat enkäten uppger de i högre utsträckning än tidigare att de upplever att deras barn kan arbeta i lugn och ro på lektionerna. Resultat för vårdnadshavare med barn i förskoleklass är också det högsta sedan 2012.

Jag känner mig trygg i skolan

I årets brukarundersökning anger 87 procent av eleverna i årskurs 2 att de känner sig trygga i skolan, 84 procent av eleverna i årskurs 5 uppger att de känner sig trygga i skolan och 84 procent av eleverna i årskurs 8 känner sig trygga i skolan. Inledningsvis bör det nämnas att resultaten genomgående fortsatt ligger högt för samtliga årskurser, även om det finns variation mellan årskurser.

Tabell 13: (andel positiva svar)

Jag känner mig trygg i skolan	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Elev åk 2	90	90	89	89	88	87
Elev åk 5	88	88	86	85	86	84
Elev åk 8	83	87	82	82	82	84
Vårdnadshavare med barn i förskoleklass	85	85	83	84	85	86
Vårdnadshavare med barn i årskurs 2	83	85	84	84	84	83

Resultatet på frågan *Jag känner mig trygg i skolan* har för elever i årskurs 2 och 5 gått ner med en respektive två procentenheter i år. Även om resultaten för årskurs 2 och 5 inte har minskat mer än tre respektive fyra procentenheter på en femårsperiod kan det vara tal om en svag nedåtgående trend. Resultatet för elever i årskurs 8 har istället gått upp med två procentenheter, vilket är den första ökningen sedan 2014, även om inga långtgående slutsatser ska dras av en ökning på två procentenheter under ett år.

Resultaten för vårdnadshavare med barn i årskurs 2 har gått ner med en procentenhet sedan föregående år, men trots den första nedgången sedan 2014 får resultaten anses ligga stabilt över tid. När vårdnadshavare med barn i förskoleklass svarar har 86 procent uppgett att deras barn känner sig trygga i skolan, vilket är en liten ökning i jämförelse med föregående år och det högsta värdet på fem år.

Jämförelse utifrån socioekonomiskt index

För att undersöka förhållandet mellan olika svarsalternativ när eleverna svarar har andel positiva svar brutits ned enligt principen om fasta gränser där skolorna är uppdelade i tre grupper utifrån socioekonomiskt index, se sid 6.

I tabellen nedan är den genomsnittliga andelen positiva svar redovisade. Notera att resultaten inte är viktade utifrån antalet elever i respektive grupp, det medför att skolor med ett fåtal elever räknas på samma sätt som en skola med ett betydligt större antal elever. Det är också viktigt att komma ihåg att spridningen mellan skolor inom grupperna är stor. Detta blir därför främst en beskrivning av skillnader mellan skolor och hur mönstret ser ut över tid.

På de frågor som är gemensamma för eleverna i årskurs 2, 5 och 8 är det framförallt några av frågorna inom området trygghet och trivsel där de lite större skillnaderna finns varför dessa redovisas. I skolor med högt socioekonomiskt index uppgår i årets resultat elever i årskurs 2, 5 och 8 i betydligt lägre utsträckning att de kan arbeta i lugn och ro på lektionerna, än i skolor med lågt socioekonomiskt index. För elever i samtliga årskurser är den här skillnaden också synlig över tid, även om skillnaderna för elever i årskurs 2 under 2015 inte var särskilt stor.

Tabell 14: Resultat för påståenden kring trygghet och trivsel 2015-2017. Fast uppdelning efter skolans socioekonomiska index (tre grupper), genomsnitt av andel positiva svar per grupp (ovägt medelvärde)

			2015	2016	2017
Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna	åk 2	Skolor med <50 i index	67	75	75
	åk 2	Skolor med 50-200 i index	65	73	70
	åk 2	Skolor med >200 i index	67	69	65
	åk 5	Skolor med <50 i index	61	69	68
	åk 5	Skolor med 50-200 i index	59	59	60
	åk 5	Skolor med >200 i index	55	60	60
	åk 8	Skolor med <50 i index	51	60	58
	åk 8	Skolor med 50-200 i index	46	49	55
	åk 8	Skolor med >200 i index	44	43	52
Jag känner mig trygg i skolan	åk 2	Skolor med <50 i index	91	91	90
	åk 2	Skolor med 50-200 i index	90	87	86
	åk 2	Skolor med >200 i index	86	84	81
	åk 5	Skolor med <50 i index	87	89	86
	åk 5	Skolor med 50-200 i index	85	84	82
	åk 5	Skolor med >200 i index	80	79	80
	åk 8	Skolor med <50 i index	82	86	87
	åk 8	Skolor med 50-200 i index	80	80	83
	åk 8	Skolor med >200 i index	83	78	80
Vi har bra stämning på skolan	åk 2	Skolor med <50 i index	87	86	87
	åk 2	Skolor med 50-200 i index	85	85	84
	åk 2	Skolor med >200 i index	85	81	79
	åk 5	Skolor med <50 i index	81	81	78
	åk 5	Skolor med 50-200 i index	76	70	72
	åk 5	Skolor med >200 i index	68	70	67
	åk 8	Skolor med <50 i index	68	76	76
	åk 8	Skolor med 50-200 i index	60	66	68
	åk 8	Skolor med >200 i index	61	62	65
Jag trivs i skolan	åk 2	Skolor med <50 i index	92	91	92
	åk 2	Skolor med 50-200 i index	88	88	87
	åk 2	Skolor med >200 i index	86	85	81
	åk 5	Skolor med <50 i index	86	87	82
	åk 5	Skolor med 50-200 i index	83	82	81
	åk 5	Skolor med >200 i index	80	80	80
	åk 8	Skolor med <50 i index	78	81	82
	åk 8	Skolor med 50-200 i index	77	78	79
	åk 8	Skolor med >200 i index	79	75	80

Notera att gränsen för grupp 1 och 2 för 2015 och 2016 gick vid 40 i index. Anledningen till den har förändrats beror på att det för 2017 med den indelningen blivit för få skolor i grupp 1.

På skolor med högt socioekonomiskt index uppger eleverna att de känner sig mindre trygga. För årets resultat är skillnaderna särskilt stora. Om vi tittar över tid ser det ut som att skillnaden blir större mellan skolor, när eleverna i årskurs 2 får svara. För eleverna i årskurs 5 är skillnaderna ungefär lika stora under de här tre åren.

På skolor där eleverna i årskurs 8 svarat varierar det lite mer, 2015 var det inte så stora skillnader mellan grupperna av skolor, medan det föregående år och i år är betydligt större skillnader.

Motsvarande mönster, som för frågan *Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna*, finns för frågan *Vi har en bra stämning på skolan*. På skolor med högt socioekonomiskt index svarar eleverna genomgående i betydligt lägre utsträckning att det är bra stämning på skolan än elever på skolor med lågt socioekonomiskt index.

Frågan *Jag trivs i skolan* visar däremot, på skolor där elever i årskurs 8 har svarat, inte på några stora skillnader på skolor med högt socioekonomiskt index i jämförelse med skolor med lägre socioekonomiskt index. Däremot är skillnaderna betydligt större för elever i årskurs 2 där skillnaden över tid har ökat. För elever i årskurs 5 varierar skillnaderna över tid, från att ha varit stora till att bli betydligt mindre med årets resultat.

Kränkande behandling

Förvaltningen har under 2017 tagit fram nya rutiner för anmälan om kränkande behandling till huvudmannen. Rutinerna omfattar också en gemensam mall som ska användas av skolorna för utredning, åtgärder, uppföljning och utvärdering av kränkande behandling. Rutinerna gäller även trakasserier och diskriminering. En vägledning om ändringarna i diskrimineringslagen, utifrån arbetet med aktiva åtgärder, har tagits fram och spridits till skolorna.

För att huvudmannen bättre ska hålla sig informerad om allvarliga fall av kränkande behandling ute på skolorna, och säkerställa att nödvändiga åtgärder vidtas, följs numera alla anmälda kränkningar upp av huvudmannen om eleven blivit utsatt för upprepade kränkningar eller blivit utsatt för kränkning av personal.

Elevernas inflytande

I brukarundersökningen ställs frågor om elevinflytande. Följande påstående bedöms:

- Lärarna lyssnar på mig och tar hänsyn till vad jag tycker. Till vårdnadshavare med barn i förskoleklass och i årskurs 2 är påståendet: Lärarna lyssnar till och bryr sig om vad jag och mitt barn tycker.
- Jag är nöjd med det inflytande som jag har över mitt skolarbete (frågan utelämnad för elev i årskurs 2)
- I utvecklingssamtalen pratar vi om vad jag gör bra och vad jag behöver förbättra. För elev årskurs 2: på utvecklingssamtalet (samtalet jag har med min lärare och mina föräldrar) går det bra att prata om hur jag utvecklas och lär mig
- Utvecklingssamtalen genomförs på ett sätt som jag förstår.

Tabell 15: (andel positiva svar)

Index Inflytande	2015	2016	2017
Elev i årskurs 2	92	90	91
Elev i årskurs 5	88	87	87
Elev i årskurs 8	70	71	73
Vårdnadshavare med barn i förskoleklass	80	81	82
Vårdnadshavare med barn i årskurs 2	80	81	81

Överlag är det små förändringar mot tidigare år. Resultaten är genomgående höga när eleverna i årskurs 2 svarar. Det är inte tal om några stora skillnader under de tre åren, utan någon procentenhets skillnad.

Även om resultaten från brukarundersökningen när det gäller elever i årskurs 8 är betydligt lägre än när eleverna i årskurs 5 får svara, är det värt att notera en positiv förändring över tid. Årets sammanfattande resultat för inflytande visar en liten förbättring (uppgång med en procentenhet) för vårdnadshavare med barn i förskoleklass och elever i årskurs 2. För elever i årskurs 8 visar resultaten en positiv förändring med två procentenheter.

Jag vet vad jag behöver kunna för att nå målen/kunskapskraven i de olika ämnena

Under året har förvaltningen fört diskussioner om indikatorns utformning och att kunskapskraven ibland kan vara svåra att förstå för eleverna. Genom de elevledda utvecklingssamtal som fler skolor genomför är målet att eleverna ska få större inflytande och förståelse för sin kunskapsutveckling. Många skolor har fortsatt utveckla att undervisningen ska vara förutsägbar, tydliggöra var eleven befinner sig kunskapsmässigt och hur eleven ska utvecklas vidare, för att öka elevers inflytande.

Tabell 16: (andel positiva svar)

Jag vet vad jag behöver kunna för att nå målen/kunskapskraven i de olika ämnena	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Elev åk 2		-	-	-	-	-
Elev åk 5	80	85	74	74	73	74
Elev åk 8	58	66	55	49	53	55
Vårdnadshavare med barn i årskurs 2	77	78	73	71	71	70

När eleverna i årskurs 5 svarar uppger 74 procent att de vet vad de behöver för att kunna nå målen/kunskapskraven. Resultatet ligger stabilt sedan 2014, men med en mindre nedgång 2016. Resultatet för eleverna i årskurs 8 är mer svårtolkat över tid. Sedan 2012 har resultaten ökat, minskat och ökat igen.

I år uppgav 70 procent av vårdnadshavare med barn i årskurs 2 att de vet vad deras barn behöver kunna för att nå målen i de olika ämnena, vilket är något lägre än föregående år.

Kvalitetsarbetets genomförande och arbetsformer

Det systematiska kvalitetsarbetet utgör kärnan i förvaltningens planering, genomförande, uppföljning och analys. Grunden för att förbättra samtliga verksamheter bygger på att med eleven i fokus utveckla kvalitetsarbetet på samtliga nivåer inom organisationen. Kvalitetsarbetet ska vara integrerat i det dagliga operativa arbetet under året.

Resultatdialoger

Resultatdialogerna är en väsentlig del i det systematiska kvalitetsarbetet och genomförs varje år mellan grundskolechef och skolledning. I dessa dialoger diskuteras skolans resultat, analys och åtgärder. Som underlag inför samtalen används skolans tertialrapport 2 där skolan presenterar sina resultat när det gäller kunskaper, normer och värden, och gör analyser av orsaker till resultaten, vilket utmynnar i skolans förslag till prioriterade åtgärder utifrån analysen. Skolans systematiska kvalitetsarbete i sin helhet är en väsentlig diskussionspunkt.

Förvaltningen har under året arbetat för att förbättra resultatdialogerna, både vad gäller innehållet med ett större fokus på skolans resultat och resultatanalys samt att utveckla underlagen till dialogerna. Olika underlag har systematiserats och samordnats på ett bättre sätt och underlag för att fånga väsentliga kvalitetsaspekter har utvecklats. En viktig uppföljning i årets resultatdialoger har varit att följa upp grundskolans prioriterade områden och relatera detta arbete till elevernas måluppfyllelse: förstärka elevhälsoarbetet, mottagande och undervisning av nyanlända elever, kvaliteten i fritidshemmet och digitalisering för att utveckla lärandet.

Efter att samtliga resultatdialoger är genomförda har grundskolans ledning sammanfattat och dragit slutsatser på aggregerad nivå. När det gäller de prioriterade områdena visade utvärderingen generellt på vikten av ledarskapet och dess betydelse för skolans systematiska kvalitetsarbete och att skolornas förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbete samt digitaliseringsarbetet fortsatt behöver utvecklas.

Verksamhetsplan och verksamhetsberättelse

Som ett led i att utveckla det övergripande systematiska kvalitetsarbetet har förvaltningen fortsatt arbeta för att skapa delaktighet i planeringen och att tydliggöra uppdraget för skolorna. Rektorerna har på olika sätt fått återkoppling på sina verksamhetsplaner och på tertialrapporter vid resultatdialogerna under hösten. Fokus är på det systematiska kvalitetsarbetet med kopplingen mellan mål, förväntat resultat, arbetssätt, resursanvändning, uppföljningar och analyser. Förvaltningen har under året arbetat med att ta fram ett stödmaterial som syftar till att stödja kvaliteten i skolornas systematiska kvalitetsarbete framöver.

I syfte att skapa en tydlig bild av de uppdrag som ges direkt till skolorna i förvaltningens verksamhetsplan, samt att förenkla uppföljningen, kommer en lista med uppdragen att tas fram till rektorerna. Grundskoleavdelningen centralt kommer på samma sätt att lista de uppdrag som avdelningen ska arbeta med och utse ansvariga för olika områden.

Utvecklingsområden

Ambitionen är att hålla i arbetet med några prioriterade insatser och att fokusera på dem för att skapa en långsiktig och hållbar utveckling. Förvaltningen lyfter i verksamhetsplanen för 2018 särskilt fram vikten av att öka elevernas måluppfyllelse, det förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbetet, mottagande och undervisning av nyanlända elever, kvaliteten i fritidshemmet

samt digitalisering för att utveckla lärandet. Förvaltningens arbete har i verksamhetsplanen delats in utifrån följande strategier när det gäller förskoleklass, fritidshem, fritidsklubb, grundskola och grundsärskola:

- ökad likvärdighet
- system för systematiskt kvalitetsarbete
- utveckling av undervisning och utbildning
- en skola för alla – ett inkluderande perspektiv

Bilaga 1, Resultat för stadens grundskolor år 2017 i jämförelse med 2016 och 2015.

I tabellen ingår endast skolor som hade fler än 20 elever i årskurs 9. Siffrorna är avrundade till närmaste heltal.

Skola	Genomsnittligt Meritvärde*			Andel behöriga nationellt program (%)**			Andel godkända i alla ämnen (%)		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015
Stadens genomsnitt	242	239	240	85	82	85	78	74	78
Abrahamsbergsskolan	284	254	260	~100	84	95	97	79	92
Adolf Fredriks Musikklasser	287	295	287	95	98	99	95	97	99
Akalla grundskola F-9	232	176	201	82	61	70	76	48	54
Alviksskolan	237	254	240	81	90	83	79	83	75
Aspuddens Skola	247	242	240	95	95	92	88	83	86
Bagarmossens Skola	218	221	221	81	75	88	71	63	78
Björkhagens Skola	238	267	257	88	96	97	85	94	93
Blommensbergsskolan	249	239	244	86	92	89	81	84	81
Bredängsskolan	204	221	197	80	77	72	69	65	65
Bäckahagens Skola	202	180	193	67	63	63	61	53	47
Enbacksskolan	232	210	213	85	83	68	83	78	68
Engelbrektsskolan	257	257	257	90	92	97	85	81	91
Enskede skola	263	250	245	96	98	91	93	94	87
Eriksdalsskolan	225	236	226	77	91	81	72	78	74
Farsta grundskola	199	185	214	67	58	77	51	43	65
Fruängens skola	212	205	213	79	77	72	69	65	63
Grimtaskolan	215	195	226	78	66	73	69	55	62
Gubbängsskolan	220	164	211	83	62	80	72	42	66
Gärdesskolan	267	275	261	93	91	97	89	86	89
Hagsåtraskolan	198	179	165	57	44	53	47	40	40
Hjulsta grundskola	127	137	127	38	40	37	21	21	16
Husbygårdsskolan F-9	169	193	185	57	63	52	43	46	40
Hässelby Villastads Skola	244	263	241	91	95	94	86	95	80
Hässelbygårdsskolan	210	203	191	69	57	58	54	47	41
Högalidsskolan	234	253	250	81	78	95	77	73	89
Höglandsskolan	296	299	289	86	89	100	86	89	100
Hökarängsskolan	228	173	196	86	60	69	70	50	63
Johan Skytteskolan	264	256	232	94	91	96	90	85	92
Katarina Norra Skola	251	263	271	93	96	97	87	90	90
Kista grundskola	183	211	222	67	67	80	50	54	75
Kungsholmens grundskola	255	252	267	89	90	100	89	80	92
Lillholmsskolan	209	212	187	77	62	42	67	62	34
Mariaskolan	249	256	259	89	89	93	87	89	91
Matteusskolan	261	247	255	89	94	92	82	79	89

Mälarhöjdens Skola	269	273	259	94	90	88	92	86	86
Nya Elementar	274	258	264	93	91	95	91	87	92
Rinkebyskolan	155	124	174	38	31	67	26	19	41
Rålbshovsskolan	257	282	256	94	99	99	85	95	89
Rödabergsskolan	271	273	267	83	91	90	80	88	88
Sjöstadsskolan	235	244	206	88	88	77	82	73	62
Sjöängsskolan	226	214	236	80	74	87	71	66	80
Skarpatorpsskolan	185	157	139	69	58	39	52	33	39
Skarpnäcks Skola	242	226	245	85	83	83	81	74	71
Slättgårdsskolan	201	206	220	76	80	68	71	65	58
Smedshagsskolan	183	199	202	60	73	73	34	59	50
Sofia Skola	248	252	246	91	87	81	83	84	78
Spånga grundskola	253	255	241	90	84	94	87	76	82
Sturebyskolan	259	268	267	88	88	97	83	85	95
Sundbyskolan	235	171	236	79	55	73	71	42	64
Sätraskolan	224	193	200	86	72	67	71	58	64
Södermalmsskolan	241	257	253	86	94	98	80	84	95
Södra Ängby Skola	245	265	254	87	92	91	81	87	88
Trollbodaskolan	257	270	251	92	95	96	87	92	91
Vasa Real	266	276	268	95	98	97	91	92	91
Vinsta grundskola västra	243	193	231	84	68	80	70	48	77
Vällingbyskolan	235	193	224	82	68	73	79	58	67
Årtaskolan	206	224	225	82	88	89	71	62	80
Åsö Grundskola	233	256	247	83	96	91	77	89	85
Äppelviksskolan	284	293	282	94	92	99	92	92	98

*Uträkning baserad på 17 ämnen.

**Avser lägsta behörighet till gymnasiet (yrkesprogram).

Bilaga 2, Betygsresultat exklusive nyanlända och elever med okänd bakgrund för stadens grundskolor år 2017 i jämförelse med 2016 och 2015.

I tabellen ingår endast skolor som hade fler än 20 elever i årskurs 9.

Skola	Genomsnittligt Meritvärde (17 ämnen)			Andel behöriga nationellt program (%)**			Andel godkända i alla ämnen (%)		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015
Stadens genomsnitt	256	255	247	92	93	90	86	84	83
Abrahamsbergsskolan	285	263	263	~100	~100	~100	97	90	93
Adolf Fredriks Musikklasser	297	295	288	~100	100	~100	100	99	99
Akalla grundskola F-9	237	219	221	87	81	83	80	65	63
Alviksskolan	268	262	246	~100	94	86	94	87	79
Aspuddens Skola	254	248	243	100	~100	95	92	86	88
Bagarmossens Skola	233	252	224	91	89	~100	80	75	80
Björkhagens Skola	251	269	257	94	~100	~100	91	94	93
Blommensbergsskolan	261	253	244	93	~100	89	87	90	81
Bredängsskolan	215	230	212	~100	85	83	75	71	75
Bäckahagens Skola	208	232	225	70	84	81	64	70	60
Enbacksskolan	251	237	229	~100	~100	82	94	90	82
Engelbrektsskolan	273	265	259	~100	~100	~100	92	86	91
Enskede skola	263	251	245	96	~100	91	93	95	87
Eriksdalsskolan	240	239	240	87	93	89	83	80	82
Farsta grundskola	233	212	219	~100	70	85	69	54	72
Fruängens skola	231	248	231	90	~100	80	79	81	70
Grimstaskolan	235	217	231	90	74	77	80	61	64
Gubbängsskolan	227	214	212	88	88	83	91	61	69
Gärdesskolan	271	277	261	95	~100	~100	53	92	89
Hagsåtraskolan	208	217	186	63	64	70	24	57	52
Hjulsta grundskola	140	153	138	50	51	43	58	21	..
Husbygårdsskolan F-9	201	222	190	78	82	54	90	58	41
Hässelby Villastads Skola	254	263	243	95	~100	~100	90	95	82
Hässelbygårdsskolan	222	229	208	77	80	70	63	65	55
Högalidsskolan	260	253	250	~100	89	~100	92	83	88
Högländsskolan	296	299	289	~100	100	100	98	100	100
Hökarängsskolan	241	229	219	~100	87	82	79	71	75
Johan Skytteskolan	268	265	272	96	95	~100	92	89	96
Katarina Norra Skola	257	263	271	~100	~100	~100	89	90	90
Kista grundskola	212	226	229	89	85	86	61	69	80
Kungsholmens grundskola	269	272	267	~100	~100	100	98	87	92
Lillholmsskolan	241	237	202	92	80	56	76	77	44
Mariaskolan	271	256	259	~100	~100	93	95	95	91
Matteusskolan	267	248	255	92	~100	92	87	81	89
Mälarhöjdens Skola	278	275	259	~100	~100	93	97	93	91

Nya Elementar	281	267	266	96	94	96	95	91	93
Rinkebyskolan	172	153	188	45	49	77	30	29	46
Rålambshovsskolan	269	282	259	~100	~100	~100	89	95	90
Rödabergsskolan	282	275	277	~100	~100	~100	94	93	97
Sjöstadsskolan	254	244	206	~100	89	77	92	75	62
Sjöängsskolan	239	228	236	88	89	87	79	78	81
Skarpatorpsskolan	209	226	189	~100	~100	70	65	52	70
Skarpnäcks Skola	269	225	251	~100	83	90	93	74	77
Slättgårdsskolan	236	241	234	~100	~100	84	90	80	72
Smedshagsskolan	201	210	210	69	81	~100	38	65	64
Sofia Skola	255	268	259	~100	~100	89	88	94	85
Spånga grundskola	268	264	244	97	~100	95	94	89	83
Sturebyskolan	273	269	267	~100	96	~100	90	92	96
Sundbyskolan	252	222	249	88	80	85	80	64	77
Sätraskolan	236	241	214	~100	100	74	79	80	71
Södermalmsskolan	255	257	253	92	94	~100	87	84	94
Södra Ängby Skola	258	280	258	92	~100	94	86	94	90
Trollbodaskolan	264	272	251	~100	~100	~100	91	93	91
Vasa Real	273	279	268	~100	~100	97	94	94	90
Vinsta grundskola västra	248	230	271	89	~100	74	73	67	74
Vällingbyskolan	243	220	233	86	82	80	83	69	73
Årtaskolan	223	235	233	92	~100	~100	79	68	84
Åsö Grundskola	247	256	247	89	96	91	83	89	85
Äppelviksskolan	298	298	282	100	~100	100	99	98	99

.. = Uppgiften baseras på mindre än 10 elever

~100 = Antalet EJ behöriga är mellan 1–4 elever.